

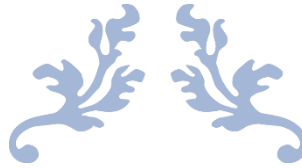
**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING
YANGI O'ZBEKISTON
RIVOJIGA TA'SIRI**

Xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiyasi to'plami

21 IYUN

2023

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING YANGI O'ZBEKISTON
RIVOJIGA TA'SIRI**

**ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА РАЗВИТИЕ
НОВОГО УЗБЕКИСТАНА**

**IMPACT OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE DEVELOPMENT
OF NEW UZBEKISTAN**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plami

JUNE 21, 2023
KOKAND UNIVERSITY

"O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" O'zbekiston Respublika Prezidentining 5847-sonli Farmonida ko'zda tutilgan vazifalardan biri – ilmiy izlanish yutuklarini amaliyotga joriy etish yo'li bilan fan sohalarini rivojlantirish, ya'ni xalqaro ilmiy hamjamiyatda e'tirof etilishiga xizmat qilishdir. Shu va boshqa tegishli farmonlarda va qarorlarda belgilangan vazifalarini amalga oshirish maqsadida 2023 yil 21-iyun kuni Qo'qon universiteti "Raqamli texnologiyalar va matematika" kafedrasida "Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri" mavzusidagi xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plamini e'lon qiladi

MAS'UL MUHARRIR

Zahidov G'ofurjon Erkinovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIRIYAT HAY'ATI

G'ulomov Saidahrur Saidahmedovich – iqtisodiyot fanlari doktori, akademik;

Ahmedov Durbek Quدراتillayevich - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Mahmudov Nosir Mahmudovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Butaboyev Muhammadjon - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Islamov Anvar Ashirkulovich - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent;

Ruziev Shohrubbek Ravshan o'g'li - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Mulaydinov Farxod Murotovich – Qo'qon universiteti, Raqamli texnologiyalar va matematika kafedrasida mudiri

Texnik muharrir – Solidjonov Dilyorjon Zoirjon o'g'li

Ta'lim sifati yangi O'zbekiston taraqqiyotini yanada yuksaltirishning muhim omili / Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi to'plami. Kokand universiteti, 2023 yil 21 iyun, - «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi» 2023.

© Matn. Mualliflar, 2023.

© Kokand universiteti, 2023.

© «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», original maket, 2023.

No	MAQOLA SARLAVHASI VA MUALLIFLARI	SAHIFASI
1-SHO'BA. DAVLATNING IQTISODIY TARAQQIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING DOLZARB MUAMMOLARI		
1	FORECASTING GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP) AND GDP GROWTH: AN EXPLORATION OF IMPROVED PREDICTION USING MACHINE LEARNING ALGORITHMS - Azibaev Akhmadkhon Gulomjon ugli	9-14
2	ROLE AND PROBLEMS OF DIGITAL TECHNOLOGY IN SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP - Kosimov Sardor Dilmurodovich	15-17
3	O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI TATBIQ QILISH ORQALI XUFYONA IQTISODIYOTNI YUMSHATISH - Usmonova Odinaxon Lazizbek qizi	18-19
4	ADMINISTRATIVE LEGAL REGIME OF THE EMERGENCY SITUATION - Jalilov Ahmadbek Ikromjon ugli	20-26
5	ЗНАЧЕНИЕ ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЯ - Джалилов Ахмадбек Икромжон угли	27-31
6	DAVLATNING IQTISODIY O'SISHIDA INKLYUZIV VA EKSTRAKTIV INSTITUTLARNING O'RNI - Abdullajonov Davronjon Shokirjon o'g'li, Abdullajonova Gulmira Qaxramon qizi	32-35
7	КИЧИК БИЗНЕС ФАОЛИЯТИНИ РАҚАМЛАШТИРИШНИНГ ТАШКИЛИЙ ТИЗИМИ ВА ҲОЗИРГИ ҲОЛАТИ ТАҲЛИЛИ - Рахмонов Нодиржон Рахмонжон ўғли	36-43
8	FUNCTIONAL RELATIONS AND FUNCTIONAL MODELS OF THE PARTICIPANTS OF THE INFORMATION COMMUNICATION MARKET - Butayev Eldorbek Homitjonovich	44-49
9	RAQAMLI IQTISODIYOTDA OZIY-OVQAT XAVFSIZLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI - Mulyadinov Farhod Murotovich, Numonov Fayzulla Nurmuhammadjon o'g'li	50-53
2-SHO'BA. TA'LIM VA TARBIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASHNING MUAMMO VA YECHIMLARI		
10	СКВОЗНЫЕ ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ - Агафонов Александр Алексеевич	55-58
11	IMPROVING ENGLISH LISTENING COMPREHENSION THROUGH COMPUTER TECHNOLOGIES TO PRIMARY SCHOOL CHILDREN - Abdullayeva Barno Umidullo qizi	59-60
12	WHY STEM LEARNING IS IMPORTANT IN ENGLISH LEARNING - Ahmadjonova Odina Anvarjon qizi	61-64
13	ZAMONAVIY MAKTAB TA'LIM JARAYONINDA SIMSIZ TARMOQLAR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH - Yokubjonov Sardorbek Sobitjon o'g'li	65-67
14	THE ROLE OF COMPUTER TECHNOLOGY IN STUDENTS' INDEPENDENT WORK - Nosirova Dilnurabonu Nodir qizi, Mahmudova Iroda Ismoilovna	68-72
15	POTENTIAL PROBLEMS WITH PEER RESPONDING IN EFL WRITING CLASSES - Dilyorjon Solidjonov	73-75
16	BUGUNGI KUNDA TA'LIM TIZIMI VA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARI - Abdullajonov Davronjon Shokirjon o'g'li, Azimova Niginaxon	76-78
17	MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNALOGIYALARINING O'RNI - Abdullajonov Davronjon Shokirjon o'g'li, Murodjonova Ibodatxon Dexqonboy qizi	79-82

КИЧИК БИЗНЕС ФАОЛИЯТИНИ РАҚАМЛАШТИРИШНИНГ ТАШКИЛИЙ ТИЗИМИ ВА ҲОЗИРГИ ҲОЛАТИ ТАҲЛИЛИ

Рахмонов Нодиржон Рахмонжон ўғли

Кўқон университети таянч докторанти

Аннотатсия. Кичик бизнес фаолиятининг ишлаб чиқариш соҳасини рақамлаштириш, корхоналар фаолиятига рақамли технологияларни жорий қилиш, инновацион фаолиятнинг барқарор ривожланишини таъминлаш учун шарт-шароитларни яратиш ва унинг янада ривожланишини таъминлашда ташкилий-иқтисодий механизмлар фаолиятини баҳолаш долзарб масала бўлиб қолмоқда. Мамлакатда ахборот технологияларидан фойдаланиш устворликларига таянган ҳолда инновацион фаолият учун керакли шарт-шароитларни яратиш, рақамлаштириш сиёсатини ишлаб чиқиш ва уни амалга оширилиши таҳлилий ўрганилган. Мақолада кичик бизнес фаолиятини рақамлаштириш, ишлаб чиқариш фаолиятини ривожлантириш, юқори самарадорликка эришиш ва шу каби ҳолатларни аниқлаш мақсадида кичик бизнес фаолиятини рақамлаштиришни SWOT таҳлили амалга оширилган. Таҳлил натижаларига кўра керакли таклиф ва тавсиялар берилган

Калит сўзлар: кичик бизнес, ишлаб чиқариш, рақамлаштириш, технология, рақамли технологиялар, Саноат 4.0

Кичик бизнес фаолиятини рақамлаштириш шароитида корхоналар фаолиятига рақамли технологияларни жорий қилиш, инновацион фаолиятнинг барқарор ривожланишини таъминлаш учун шарт-шароитларни яратиш ва унинг янада ривожланишини таъминлашда ташкилий-иқтисодий механизмлар фаолиятини баҳолаш муҳим аҳамият касб этади. Буларнинг амалга оширилиши барқарор ижтимоий-иқтисодий ўсиш, рақобатбардошлик, хизмат кўрсатиш ва ишлаб чиқариш сифатини оширишга хизмат қилади.

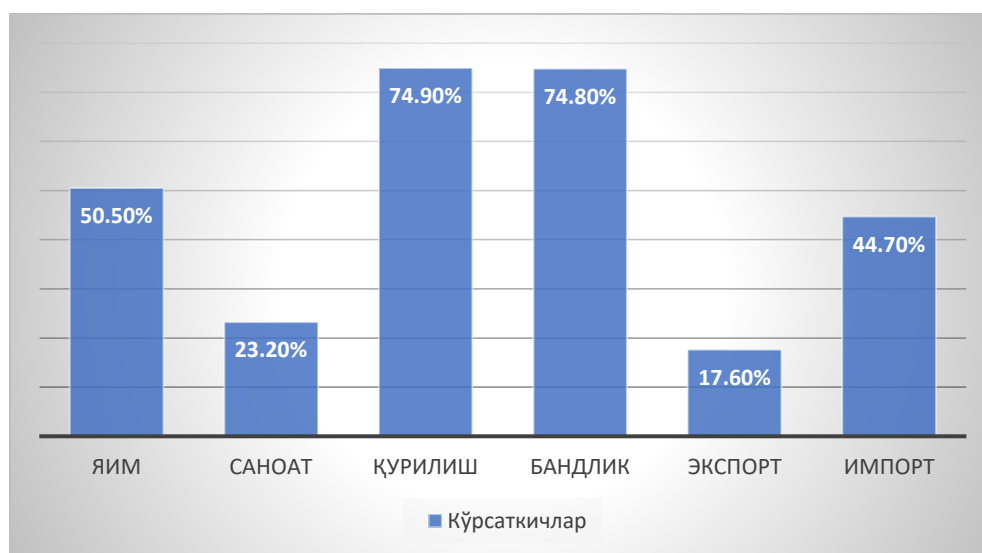
Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда мамлакатимизда кичик бизнес фаолиятини рақамлаштириш борасида қатор чора-тадбирлар амалга оширилиб келинмоқда. Жумладан, ривожланган давлатлар тажрибалари, илм-фан ютуқлари, инновацион ғоялар, ишланмалар ва технологиялар асосида иқтисодиётнинг барча тармоқларини рақамлаштириш, ҳамда инновацион ривожлантиришни таъминлаш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 05.10.2020 йил 5 октябрдаги ПФ-6079-сонли “Рақамли Ўзбекистон — 2030” стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги фармони, ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 2 декабрдаги ПҚ-436-сон “2030 йилгача Ўзбекистон Республикасининг «яшил» иқтисодиётга

Ўтишига қаратилган ислохотлар самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида” ги, 2022 йил 6 июлдаги ПҚ-307-сон “2022 — 2026 йилларда Ўзбекистон Республикасининг инновацион ривожланиш стратегиясини амалга ошириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида” қарорлари қабул қилинган.

Булар ўз навбатида, мамлакатда ахборот технологияларидан фойдаланиш устворликларига таянган ҳолда инновацион фаолият учун керакли шарт-шароитларни яратиш, рақамлаштириш сиёсатини ишлаб чиқиш ва уни амалга оширишни яна бир поғона юқорига олиб чиқишга хизмат қилмоқда. Давлат томонидан ишлаб чиқилган рақамлаштириш сиёсатининг амалга оширилишини таҳлилий ўрганар эканмиз, унинг тўлақонли амалга оширилиши бевосита унинг ҳудудий бирликлари ҳисобланган минтақавий даражада бажарилиши билан боғлиқ.

Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда биз тадқиқот ишимизда мамлакатимизда, жумладан, Фарғона вилоятида кичик бизнес фаолиятини ижтимоий-иқтисодий ривожланганлик даражаси, инновацион фаолиятни ривожланиши, рақамли технологияларнинг жорий қилинишини статистик маълумотлар асосида таҳлил қилиб ўтамыз.

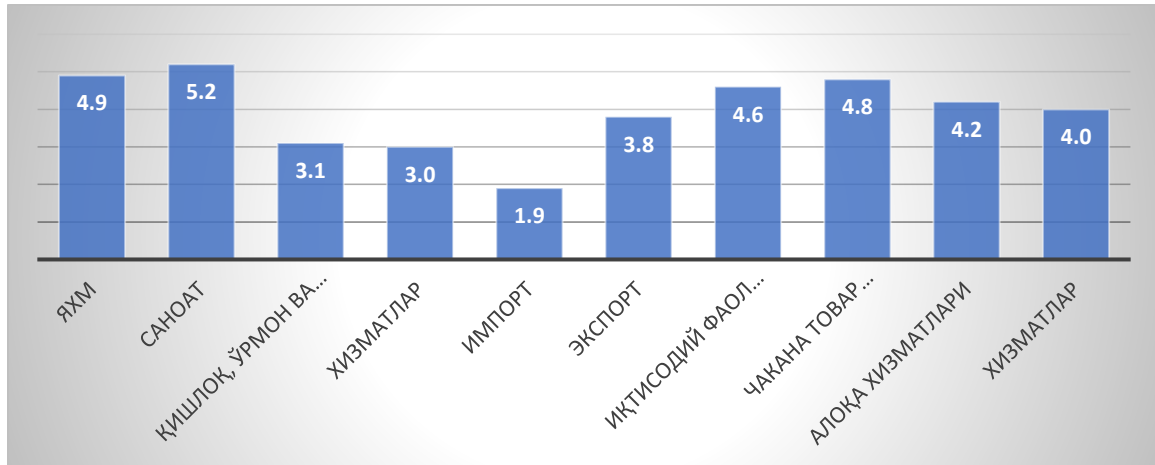
Бевосита таҳлил жараёнига ўтишдан олдин кичик бизнес фаолиятини мамлакат макроиқтисодий кўрсаткичларини шакллантиришдаги ролига қисқача тўхталиб ўтамыз (1-расм). Келтирилган маълумотлардан кўринадики, кичик бизнес фаолиятининг мамлакат макроиқтисодий кўрсаткичларни шакллантиришдаги улуши қониқарли эканлигини кўришимиз мумкин. Мамлакатдаги кичик бизнес фаолиятининг ЯИМни шакллантиришдаги улуши 50,50 фоизни ташкил қилмоқда.

1-расм. Мамлакатда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг улуши (фоизда)⁴

Иқтисодиёт тармоқларида маҳсулот ишлаб чиқаришда кичик бизнес фаолиятининг улушини қараб чиқадиган бўлсак, энг юқори кўрсаткич қурулиш соҳасига тўғри келиб, 74,9 фоизни ташкил қилади, энг паст кўрсаткич кичик бизнес фаолиятининг экспортдаги улушига тўғри келмоқда. Бугунги кунда саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш иқтисодиётнинг асосий тармоқларидан бири бўлишига қарамасдан мамлакатда соҳа ривожига етарли даражада эмас ва унинг улуши мамлакатда яратилган хизматларда 23,2 фоизни ташкил қилмоқда.

Фарғона вилоятини мамлакат макроиқтисодий кўрсаткичларини шакллантиришдаги улушига назар соламиз (2-расм). Ушбу маълумотлардан кўриш мумкинки, минтақанинг мамлакат макроиқтисодий кўрсаткичларни шакллантиришдаги улуши анча паст эканлигини кўришимиз мумкин. Мамлакатдаги иқтисодий фаол аҳолининг 4,6 фоизи минтақага тўғри келишига қарамасдан ЯИМни шакллантиришда ЯҲМнинг улуши 4,9 фоизни ташкил қилмоқда. Бу эса бошқа ҳудудларга нисбатан меҳнат ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини анча паст эканлигини кўрсатади.

2-расм. Минтақанинг мамлакат макроиқтисодий кўрсаткичларни шакллантиришдаги улуши⁵

⁴ O'zbekiston respublikasi davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga asosan muallif tomonidan tayyorlandi.
<https://api.stat.uz/api/v1.0/data/kichik-biznes-va-xususiy-tadbirkorlikning-ulushi?lang=uz&format=pdf>

⁵ Ўзбекистон республикаси давлат статистика қўмитаси ҳамда Фарғона вилояти Статистика бошқармаси маълумотлари асосида муаллиф томонидан тайёрланди

Иқтисодиёт тармоқларида маҳсулот етиштиришда минтақанинг улушини қараб чиқадиган бўлсак, энг юқори кўрсаткич саноат маҳсулотларини ишлаб чиқаришга тўғри келиб, 5,2 фоизни ташкил қилади, энг паст кўрсаткич қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалигига тўғри келмоқда. Бугунги кунда хизмат кўрсатиш иқтисодиётнинг асосий тармоқларидан бири бўлишига қарамасдан минтақада соҳа ривожига етарли даражада эмас ва унинг улуши мамлакатда яратилган хизматларда 3,0 фоизни ташкил қилмоқда.

Мамлакат ташқи савдосини ривожлантиришда минтақанинг улуши анча паст бўлишига қарамасдан, унинг бошқа ҳудудлардан ажралиб турувчи ўзига хос хусусияти мавжуд бўлиб, бу экспорт ҳажми импортга нисбатан анча юқори. Бу эса ўз навбатида соф экспортнинг юқори бўлишини таъминлашга хизмат қилмоқда. Бошқарув тизимини шакллантириш ҳамда унга инновацияларни жорий қилишда алоқа хизматлари алоҳида аҳамият касб этишини инобатга олган ҳолда минтақадаги алоқа хизматлари роли ва ўрнига тўхталиб ўтишни жоиз топдик ва бу кўрсаткич бошқа кўрсаткичларга нисбатан анча юқори бўлиб, 4,0 фоизни ташкил этиши аниқланди.

Юқоридаги маълумотларни инобатга олган ҳолда, кичик бизнес фаолиятини рақамлаштириш ҳолатини таҳлил қилиб чиқамиз. Корхона фаолиятини рақамлаштиришдан асосий мақсад, бизнингча, унинг рақобатбардошлигини ошириш, барча талабларга мос, сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва ишлаб чиқариш фаолиятининг иқтисодий самарадорлигини ошириш учун шарт-шароитларни таъминлашдан иборат. Рақамли трансформатсия вазифасининг мақсадига мувофиқ корхоналарни қуйидагича таснифлаш мумкин:

- рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этиш;
- юқори самарадорликка, ишлаб чиқариш ва ташкилий жараёнларнинг мослашувига эришиш;
- корхонанинг инвестицион жозибadorлигини ошириш;
- корхонанинг иқтисодий самарадорлигини кафолатлайдиган бошқарув тизимининг мослашувчанлиги ва шаффофлигини ошириш ва бошқалар.

Корхонанинг рақамли трансформатсиясини лойиҳалаш учун рақамли технологияларнинг корхонада жорий этилишининг мавжудлиги ва мақсадга мувофиқлиги мезонига кўра таснифини ишлаб чиқиш керак. Шундай қилиб, асосий рақамли технологиялар учта гуруҳга бирлаштирилган [С.Қодиров 2022] (1-жадвал).

Рақамли технологияларнинг гуруҳланиши

Гуруҳларнинг номланиши	Ушбу гуруҳлар тавсифи
Асосий технологиялар	бу корхоналарни рақамли ўзгартириш мумкин бўлмаган технологиялар (булутли технологиялар, симсиз алоқа технологиялари, қоғозсиз технологиялар ва бошқалар);
Муҳим технологиялар	бу корхонанинг тўлиқ рақамли трансформатсиясини таоминлайдиган технологиялар (катта маълумотлар, булутли ҳисоблаш, учувчисиз технологиялар ва бошқалар);
Илғор технологиялар	"аналог" дан рақамли корхонага ўтишни амалга оширадиган технологиялар (суной интеллект, нейрон тармоқлар, тақсимланган маълумотлар регистрлари, машиналарни ўрганиш ва бошқалар)

Рақамли трансформатсия корхоналарнинг даромадларини ва инвестицион жозибдорлигини яхшилашда муҳим рол ўйнади. Юқори технологияли ишлаб чиқариш, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш, бошқарувда маълумотлар базасидан оқилона фойдаланиш каби имкониятлари билан рақамли технологиялар ҳар қандай корхона учун уларнинг самарадорлигига катта таъсир этувчи омил ҳисобланади [Э.Муминова 2016].

Кичик бизнес фаолиятини рақамлаштириш ишлаб чиқариш фаолиятини ривожлантириш, юқори самарадорликка, ишлаб чиқариш ва ташкилий жараёнларнинг мослашувига эришиш, корхонанинг инвестицион жозибдорлигини ошириши билан бир қаторда бир қанча салбий ҳолатларни ҳам келтириб чиқаради [Н.Рахмонов 2022]. Ушбу ҳолатларни аниқлаш учун мақсадида кичик бизнес фаолиятини рақамлаштиришни SWOT таҳлил орқали кўриб чиқамиз.

2-жадвал
Мамлакатда кичик бизнес фаолиятини рақамлаштиришнинг SWOT таҳлили

<p>S (кучли)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Меҳнат унумдорлигининг ўсиши, ишлаб чиқариш самарадорлиги, автоматлаштириш, роботлаштириш - Катта маълумотларни таҳлил қилиш, рақамли идентификация, хизматни созлаш - Инвеститсиялар, стартаплар, рақамли пуллар, фаолиятнинг янги соҳалари, янги технологик тартиб - Етарли хом-ашё базасига эга эканлиги. 	<p>O (имкониятлар)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ўзбекистон бизнесига киришга қизиққан хорижий инвесторлар мавжуд. - Кичик бизнес фаолиятини рақамлаштириш учун катта захиравий имкониятлар бор. - Дастурни амалга ошириш натижаси иқтисодий ўсишни тезлаштиради. - Саноат маҳсулотларининг таннархи тушади ва трансакция харажатлари камаяди. - Халқаро бозорда рақобатлашиш имкониятларини оширади. - Давлат томонидан тез қўллаб-қувватланиши. - Саноат корхоналарининг кўплиги.
<p>W (кучсиз)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Юқори технологияли саноат корхоналарининг улуши кам. - Молиявий имкониятлар етарли эмас. - Бу соҳада кадрлар етишмайди. - Интернет тезлиги паст. - Интернет буюмлари (IoT), янги замонавий коммуникацион технологиялар ривожланиши талаб даражасида эмас. - Бу соҳада илмий грантлар деярли давлат томонидан ва бошқа ташкилотлар томонидан лойиҳалаштирилмайди. Бу соҳада бажариладиган лойиҳалар жуда кам. 	<p>T (таҳдидлар)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maxfiylikning yo'qolishi, intruziv reklama, korxonalarining maxfiy ma'lumotlari va fuqarolarning shaxsiy ma'lumotlarining tarqalishi. - Ish joylarini qisqartirish, ayrim mutaxassisliklarni yo'q qilish, ishsizlik, ijtimoiy keskinlik

Ўзбекистонга кичик бизнес фаолиятини рақамлаштириш деярли ҳатарли тарафларга эга эмас. Шунингдек, бу фаолиятни тадбиқ этишнинг кучли томонлари билан ҳам фахрлана олмаймиз. Лекин, ишлаб чиқариш, корхона ташкилотлар фаолиятини рақамлаштириш катта самара келтиради. Буни имкониятларнинг кенглигидан ҳам кўриш мумкин. Бирок,

ушбу фаолиятни амалга оширишда жиддий заиф томонлар ҳам мавжуд бўлиб, аввало ушбу муаммоларни ҳал этишдан бошлаш керак [Р,Тохиров 2021].

Халқаро экспертлар 2017 йилдан буён Саноат-5.0 тўғрисидаги назарияларни илгари суриб келаётган вақтда Ўзбекистон саноатига 4-даражадаги саноатни тадбиқ этишни ўзи муаммолигича қолиб келмоқда. Ҳозирги кунда янги ташкил этилаётган саноат корхоналарини ҳам рақамлаштириш даражасини талаб даражасида деб айтиш қийин. Чунки, рақамлаштиришни тадбиқ этиш Республиканинг саноат кириб борган барча ҳудудида энг камида интернет 4G сифат билан ишлашни талаб қилади. Агар бундай саноат корхоналар кўпайиб борса, 5G интернетга ўтиш зарурати юзага келади. Лекин, Ўзбекистонда пандемия натижасида эълон қилинган карантин кўрсатдики, аҳолининг кўп қисмини бир пайитда интернетни ишлатиши натижасида интернет тезлиги пасайиб кетади. Бу ҳолат эса рақамли иқтисодиёт ёки уни бир қисми ҳисобланган Саноат-4.0 ни, янаям соддароқ қилиб айтганда, кичик бизнес фаолиятини рақамлаштиришни амалиётга тадбиқ этишда энг катта тўсиқлардан бири бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. С.И.Қодиров. Саноат корхоналарида рақамли технологиялардан фойдаланишнинг хусусиятлари. “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali. 2/2022, mart-aprel (№ 00058)
2. Kambarov, J., Rakhmatov, U., Rakhmonov, N., & Sultanova, Y. (2020). Problems and solutions for the implementation of the industry-4.0 program in Uzbekistan. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(2), 2677-2683.
3. Tokhirov, R., & Rahmonov, N. (2021). Technologies of using local networks efficiently. *Asian Journal Of Multidimensional Research*, 10(6), 250-254.
4. Toxirov, R. S., & Raxmonov, N. R. O. G. L. (2021). DASTURIY TA'MINOT YORDAMIDA ZAMONAVIY BOSHQARUVNI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 1(1), 181-186.
5. Rakhmonov, Nodirjon and Tolibjonov, Khurshidbek and Ibrohimova, Nargizaxon (2021) THE IMPORTANCE OF USING THE BIG DATA SYSTEM AND ITS PROSPECTS. *International Engineering Journal For Research & Development*, 6 (4). pp. 1-3. ISSN 2349-0721
6. Raxmonov Nodirjon. (2022). O'ZBEKISTONDA SANOAT 4.0 DASTURINI RIVOJLANISHI CHARM POYAFZAL ISHLAB CHIQRUVCHI KORXONA MISOLIDA. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 1(2), 331–341. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/127>
7. Муминова, Э. А. (2016). The concept of an innovation-oriented industrial corporation: essence, definition, objectives and basic principles of functioning. *Молодой ученый*, (25), 330-332

8. Rahmonov, N. (2021). KORONA INQIROZNING XITOIY VA O'ZBEKISTON SAVDO-IQTISODIY ALOQALARIGA TA'SIRI. Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi, 1(000003).
9. Rahmonov, N. (2022). EMPLOYMENT PROBLEMS AND SOLUTIONS OF EMPLOYMENT DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC. Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi, 1(000004).
10. Rahmonov, N. (2021). Бизнес Режа Тузишда Математиканинг Аҳамияти. Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi, 1(000003).
11. Rahmonov, N. (2022). ЮРТИМИЗДА ЧЕТ ТИЛЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ИШЛАР РИВОЖИ. Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi, 1(000005).
12. Rahmonov, N. (2022). O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNINING ZAMONAVIY YECHIMLARI. Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi, 1(000004).
13. Рахмонов Нодиржон, & Жўраев Асадбек. (2022). КИЧИК БИЗНЕС ВА ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ РАҚАМЛАШТИРИШ ТАҲЛИЛИ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(5), 101–109. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/386>
14. Rakhmonov, . N. (2022). PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL 4.0 PROGRAM IN UZBEKISTAN (ON THE EXAMPLE OF A LEATHER SHOE MANUFACTURING ENTERPRISE). *Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар*, 10(6), 120–129. https://doi.org/10.55439/EIT/vol10_iss6/a13